

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

129. An Episcopi possint in casu valdè raro aliquando dispensare in
impedimentis matrimonij? Et pro praxi prædictæ difficultatis explanantur
aliqui casus, in quibus Episcopus potest dispensare. Et ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](#)

De Dispensationibus Ref. CXXIX. 255

¶. 1. Officiale validum in hoc impedimento sum. Ponitificem dispensare non est dubium, cum non sit prohibitum iure naturali, vel diuino, sed tantum iure politico. Et quid si pontifex potest dispensare in primo gradu affinitatis, ut olim consultus respondi in causa Matrimonij Ducis Mantuae, quod iure contrahere intendebat, ex D. Thoma in 2.19.34. art. 9. & aliis Doctoribus penes me ipsum in p. 4. tr. 4. ref. 9. & me citato docet nouissime Raphaelem Auctorem de Sacram. Matr. q. 9. f. 2. Quanto

specialis derogatio Concilij Tridentini non soleat litteris inferri. Ita Zipeus, cui adde Gutierrez de Matr. 128 n. 4. Raphaelem Auctorem de Sac. Matr. q. 9. f. 4. in fine, cum aliis, & ita intelligendus est Henriquez lib. 12. c. 3. n. 6. & 9.

RESOL. CXXIX.

An Episcopi in causa valde raro possint aliquando dispen-

pare in impedimentis matrimonij?

Et pro praxi predicta difficultas explanantur aliqui casii, in quibus Episcopus potest dispensare

Fi quid est dicendum in causis predictis in texu

bius Resolucionis, quando non est facilis recursus

ad Pontificem, est tam ad Apostolicum legatum

Ex p. 8. tr. 3. Ref. 78.

§. 1. Respondet negatiu Sotus de insi. lib. 1. q.

Quod autem iusta causa existat, patet ex auctoritate Galpari. Hurtado de Sacr. disp. 26 diff. 3. n. 11. Concl. de Sacram disp. 33. dub. 5. n. 45. Sanchez de Marim tom. 8. disp. 19. n. 8. & 9. Reginaldi in Praxi

um 1. lib. 1. c. 26. 19. Cap. in Divers. Can. Rubr. 6. c. 1. & Raphaelem Auctora de Sacr. Matr. q. 9. f. 2.

Moldeni in sum. tom. 1. tr. 4. c. 1. n. 50. & 51. & alio-

rum assertorum inter alias causas iustas, ut Pontifi-

ce dispensat in impedimentis Matrimonij dirimi-

tibus, praecipue tres annumerari. Prima necessitas

magni scandali intenti, ut patet ex c. quia consang. &

affin. Secundi evitatio iniurie cariarum, & ho-

michieculi ex cap. 2. de dispens. imp. Tertia dotti in-

competentia multorum enim interest pueras nobiles

dotei sufficientem habere ex legi. ff. folia. Matr. & c. 1. de cons. & affin. Sed in nostro cau. puerula do-

toitem sufficientem non habet, & si dispensatio a pie-

titate Summi Pontificis non obtineretur, diffamata &

imputa remuneretur cum maximo scandalo totius

Civitatis, in quo a parentibus interficeretur prater

alias capitales iniurias, & necesse que inter Orato-

rem, & consanguineos feminam necessario sequen-

teret. Ergo manifeste patet, adesse iustas causas, ex

quibus summa pontificis pietas licet possit petere.

Oratoris acquisitio, & perita dispensatio probare.

3. Nec obstat in contrarium assertore Concilium

Tridentinum, scilicet 2.4.5. de resor. mar. prohibere, ut

in secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter

magno Principes, & ob publicam cauam. Et licet

sub nomine magnorum Principum, secundum ali-

quis, includantur Domini Titulares, cum orator

non sit tali, sicut dicta prohibitione Concilij, vi-

detur summus Pontifex non posse licet dispensa-

tionem, de qua est quæsto, concedere.

4. Respondet ex c. significati de Elest. potestatem

Pontificiam à Decretis Conciliaribus semper exer-

citandæ esse, & ipsum Concilium Trident. scilicet 2. c. 18.

ref. scilicet statuit, rigores Canonum relaxandos, &

benignos eos esse, si virgines, & iusta causa id exposce-

re, ut est in causa nostro. Cum igitur experientia te-

ste, dictum Decretum Concilij prohibens dispensa-

tionem in secundo gradu, nisi inter magno Prince-

ps, obliterari non posse, cum plurimi scandala

grauissima possunt dispensare in legi Pontificia

quando non est facilis recursus ad Pontificem, ut

in variis materiis docent plures authores; quidni

ergo poterunt in circumstantiis relatis dispensare

in impedimento dirimere?

7. Secundo. Dispensatio in impedimentis dirimen-

tibus matrimonium non debet ita strictè referari

Pontifici, ut inferiores circa illam nihil possint etiā

quo causa sit ad salutem animarum summe necessaria,

& ad impedendum scandalum, cum in tali cir-

cumstantia sit magis ex bono publico. Episcopum

potest dispensare, quam non posse, ergo dicen-

dum est posse ex tacita Pontificis licentia, quia

non videatur velle generari gravia scandala, vel animas

illaqueare perpetua fornicatione, vel incurri

notabilem infamiam; sequeretur autem aliquod il-

lorum si Episcopus non posset in eo causa dispen-

sare; nam vel oriretur gavis populi perturbatio,

si matrimonium communis opinione validum nulla

Tom. III.

Y 2. alata

lata causa dissolueretur, vel partes non valentes probare impedimentum cogerentur cohabitare cum manifesto incontinentia periculo, vel interdum impedimentum non posset declarari absque infamia eius, cuius culpa contractum est.

Sup. hoc in Ref. 4. s. 4. putat esse veram, quamvis contrahentes non sint pauperes; quia etiam in diutibus potest virgins necessitas occurrere ex distantia ab urbe Roma, & magno incontinentia periculo, ut docent Sanchez & Bahlius citati. Et certe si Episcopus cum paupero dispensare potest, qui ratione inopia non habet recursum ad Pontificem, cur non poterit similiter idem praestare, quando ratione virginis necessitatis animas & pericoli magni incontinentia in ipsa mora consulendi Pontificem.

*9. Habet etiā locum prae dicta doctrina, quamvis occurrant duo occulta impedimenta, sive etiam plura, ut docent quoque Sanchez *disput. citat. num. 6.* & Bahlius *cap. 13. num. 3.* quia quando committitur aliqui facultas delegata dispensandi in aliquo impedimento, tametū non possit dispensare repertis duobus, qui mixtum sub simplici non comprehenduntur; atque gen cū in hoc casu necessitatis sit, quæ tollit reservationem, sicut tollit comparatione simplici, tollit etiam comparatione mixti. Et ideo nolam sententiā, prater Doctores citatos teneat Ochagavia de *sac. Matr. dispens. tr. 4. 9. 2. n. 7.* Pontius de *Matr. lib. 8. cap. 13.* Coninck *disput. 23. dub. 3.* Sala de *legibus disput. 20. s. 3. num. 25.* Hurtadus de *matrimon. disputat. 26. diff. 2. num. 7.* Tannerus *tom. 4. disputat. 8. quest. 4. dub. 9. num. 161.* Villalobos *tom. 1. tract. 14. dub. 25. n. 3.**

*10. Sed an causis supradictis Episcopos possit dispensare, si sit facilis recursus ad Legatum Apostolicum Henriquez *cap. cit. num. 1.* & potissimum in *commentario litera H.* affirmat.*

11. Sed omnino videtur non posse, si Legatus hac in parte priuilegium aliquid habeat à Pontifice; cum enim Episcopus nihil possit in similibus impedimentis potestate ordinaria, sed solū, ex tacita Pontificis concessione propter virginem necessitatem, cui non potest aliter commodè occurri, nō potest dici sublata hæc necessitate respectu Episcopi Pontificis tacite facultatem concedere; haec autem auferatur, si aderit alius, qui ex eiusdem Pontificis particulari concessione possit dispensare.

RESOL. CXXX.

An in causis supradictis, ut Episcopos possit dispensare, requiratur, ut matrimonium sit contractum bona fide saltem ex parte unius? Et quid, si cum mala fide cum supradicto impedimento ambo contraxerint? Et quid, si cum mala fide, quamvis procedat ex lata culpa, & ignorantia crassa, & culpabili, sed requiratur, ut scienter presumatur? Et in quibus vero causis potest Episcopus dispensare, an non ideo possit eius Vicarius Generalis, nisi specialiter ab Episcopo id ei committatur? Ex P. 8. tr. 3. Ref. 79.

Sup. contenc. §. 1. Negat Henriquez lib. 12. cap. 3. num. 2. sed to in hoc, & licet hæc sententia videatur verior comm. duobus §§. seqq. in Ref. muniter loquendo; tamen, ait Praepositus in 3. par. 1. ep. per to. quæst. 7 de impedim. Marimon. dub. 2. num. 12. quod idem, & infra sententia Henriquez videtur probabilis in casu alieni Ref. 134. quo valde raro: nam quando valde magni referret. Verum, & ad bonum publicum conseruandum, vel ad impe- supradictis.

*diendas discordias inter illustres familias matrimonio. Iam aliquod non solui, Episcopus posset dispensare in impedimento etiam cum iis, qui mala fide cum fine, & illo contraxerunt. Confirmatur ex eo quod Sanchez *disputat citata, numer. 7.* doceat Episcopum posse ex virginitate causa dispensare etiam ante matrimonium contractum. Quamvis ergo in nostro casu coniuges sint indigni dispensatione: quia tamen bonum commune id postulat. Pontifex videtur tacite consentire, ut Episcopus possit dispensare. Ita Praepositus. Sed tu cogita, hoc enim mihi non placet: tem quia ipsi contrahentes sunt iam conscientia nullitatis matrimonij, possunt, ac debent interim abstineat, aut sedere, donec obtineatur dispensatio a Pontifice. Tum praesertim, quia dum Concil. Tridentinum *ses. 24. cap. 5.* prescriptum, ut qui scienter intra gradus prohibitos matrimonium contrahere, & multo magis si consummaret, presumperint, spe dispensatione careant: plane non rebus quibus locum Episcopi arbitrio, & equitatib; ad concedendam talen dispensationem, Idemque decernit ibi Concilium, si eum ignorantia impedimenti contrahentium sit matrimonium, sed negligitis solemnitatibus ab Ecclesia requisitus. Dicit neglegit; non verò si iustè, & si licentia superioris fuissent praetermissæ, & ita docet Auerca de *sacrament. Matrimon. quæst. 19. s. 3. & alijs.**

2. Nec valet dicere, posse Episcopum dispensare, si vnu coniugium contraxit bona fide, quamvis alter malitia contraferret; quia Concilium inuigit illam dispensationem: priuationem in vim pœnae: sed æquum non est, puniri innocentem ob delictum alterius. Sed obstare videtur, quod Concilium de uno etiam in singulari loquitur. Si quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere presumperit, aut si ignoranter id fecerit, siquidem solemnitates neglexerit, &c. Quod si adhuc sub verbis Concilii vterque coniux simul & coniunctum comprehendi dicatur, saltem obstat ratio: quia illa pars quæ conscientia impedimenti contraxit, se se voluntariè in has angustias & pericula subiecit: quæ debet quoque tolerare iacturam fame, aut aliud incommode, detegendo, impedimentum alteri parti, curando tamen id fieri cautiori modo quo possit. Et præcipue apparet quod eius potius interest, matrimonium validari per dispensationis impetracionem, quæm alterius parti, quæ forte cognitio impedimento libertutis disindet, quæm confirmit matrimonium: quare iustum est, ut illa pars subeat pœnam, quæ fortasse alteri parti non erit pœna, sed res grata.

3. Dicendum est igitur, ex dictis, ut Episcopos in impedimento direcione possit dispensare, requiri ut matrimonium bona fide saltem vnu sit in facie Ecclesie contractum præmissis denunciationsibus (nisi super eis impetretur dispensatio ab Ordinario,) & impedimentum sit occultum, sitque difficilis separatio, & Pontifex vel alius speciale habens facultatem non possit commode adiri, in quo euenter Episcopus dispensare potest, non tantum, quando vnicum est impedimentum, sed etiam plura concurrent, propter rationes allatas.

4. Quibus vero causis potest Episcopus dispensare non ideo potest dispensare eius Vicarius Generalis, nisi specialiter ab Episcopo id ei committatur, Hic Episcopus, ut sententia varijs; quia tacita Pontificis concessio non fit. Ref. 135. & ex 1. ep. per to. quæst. 7 de impedim. Marimon. dub. 2. num. 12. quod idem, & infra sententia Henriquez videtur probabilis in casu alieni Ref. 134. quo valde raro: nam quando valde magni referret.

5. Non deferam etiam hinc adnotare, Perez de Matrimon. disput. 44. s. 6. num. 9. docere quod